

Täysistunto

Torstai 10.10.2019 klo 9.59—22.03

25.1. Suullinen kysymys ulkomaisesta työvoimasta (Jenna Simula ps)

Suullinen kysymys SKT 29/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Simula.

Keskustelu

16.01 **Jenna Simula ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen työllisyyspolitiikan kärki on ulkomaisen halpatyövoiman houkuttelevuus. Hallitusohjelman mukaan aiotte laittaa jopa laittomasti maassa olevat töihin. Totuus on, että esimerkiksi Lähi-idästä ja Somaliasta tulleiden työllisyysaste keikkuu 20 prosentin tuntumassa. Jopa töihin maahamme tulleiden työllisyysaste romahtaa jo parin maassaolovuoden jälkeen. Suomi hyötyy ulkomaisista korkean tulotason osaajista ja osasta kausityöntekijöistä, mutta te houkuttelette matalapalkka-aloille pysyvää ulkomaista halpatyövoimaa ja sivuutatte suomalaiset. [Eduskunnasta: Ohhoh!]

Suomessa vallitsee massatyöttömyys. Työttömiä työnhakijoita on reilut 230 000 ja työnhakijoita yhteensä yli puoli miljoonaa. Perussuomalaisten mielestä on ensin saatava suomalaisille töitä.

Arvoisa hallitus: miksi te haluatte houkutella tänne halpaa työvoimaa ympäri maailman, vaikka Suomessa on puoli miljoonaa työnhakijaa?

16.02 **Työministeri Timo Harakka** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei pidä paikkansa, [Perussuomalaisten ryhmästä: Pitää!] että hallituksella olisi kysyjän esittämiä tavoitteita.

Suomessa vallitsee työvoimapula monilla aloilla. Se on kiistämätön tosiasia. Niillä, jotka eivät halua, että Suomeen tullaan mistään muusta maasta työhön, opiskelemaan tai perustamaan perhe, on vastuu siitä, millä tavalla he vastaavat suomalaisille yrityksille siihen, millä tavalla tähän työvoimapulaan vastataan.

Ensisijaisesti pyrimme tietenkin lisäämään koulutusta ja osaajien tarjontaa, mutta tarvitsemme myöskin työntekijöiden ja osaajien maahanmuuttoa — siten, että saatavuusharkinta säilyy. Jostakin syystä joudun toistamaan tämän jokaisessa istunnossa: saatavuusharkinta Suomessa säilyy, ja me täällä teemme kaikkemme sen eteen, että täällä olevat maahanmuuttajat kotoutuvat paremmin, löytävät työtä ja paikkansa yhteiskunnassa ja että [Puhemies koputtaa] tämä on myöskin houkutteleva maa tulla töihin, opiskelemaan ja perustamaan perhe.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2019 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

16.03 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkomainen halpatyövoima johtaa palkkojen ja työehtojen heikennyksiin. Esimerkiksi Helsingissä kävi ilmi, että Olympiastadionin remontissa satojen ulkomaalaisten kohdalla työehtosopimuksia kierrettiin. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Suomen tulee harjoittaa sellaista politiikkaa, jolla yrityksille saadaan osaavaa kotimaista työvoimaa, eikä rapauttaa tilannetta entisestään tarttumalla helppona ratkaisuna ulkomaisen halpatyövoiman houkutteluun. Perussuomalaiset vastustavat jyrkästi suomalaisen työvoiman korvaamista ulkomaalaisella työvoimalla työehtoja polkemalla. Me haluamme tuottavia töitä suomalaisille. Arvoisa ministeri Harakka, miksi te haluatte laittaa ulkomaisen duunarin suomalaisen edelle? Ettekö edes te sosiaalidemokraatit tunne pistoa sydämissänne, kun haluatte korvata suomalaiset duunarit ulkomaalaisilla?

16.04 Työministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Kysyjällä on jostakin syystä sellainen käsitys, että tämä on kolme kuukautta vanha ilmiö. [Naurua] On hyvä, että Olympiastadionin ja Chydenian rakennustyömailla havaitut epäkohdat on havaittu. Rakennusliitto on ollut valppaana, ja alipalkkausta hyödyntävät yritykset pannaan saartoon. Tällä hetkellä Suomessa on yli 100 yritystä saarrossa.

Tämä hallitus on ensimmäinen, joka on kriminalisoimassa alipalkkausta. [Välihuutoja] Edellinen hallitus ei tätä tehnyt. Kysymyshän ei ole yksinomaan palkkojen polkemisesta vaan laajemmasta epäkohdasta. Tietyt alat ovat keränneet tiettyjä kansalaisuuksia, esimerkiksi nepalilaisia ravintolatyöntekijöitä, ja pahimmillaan kyse on kiristyksen kaltaisesta työsyrynnästä ja ääritapauksessa myös ihmiskaupasta. Toivon, että te olette kiinnostuneita myös siitä.

Hallituksen lähestymistapa on käytännöllinen: alipalkkaukseen ja työehtojen polkemiseen puuttuminen on helpoin tapa puuttua näihin ongelmiin, koska riistetyt ihmiset eivät pysty ihmiskauppa-asioissa [Puhemies koputtaa] lähestymään poliisia. Siksi valvontaa lisätään ja saatavuusharkinta Suomessa säilyy. [Paavo Arhinmäki: Nyt ei varmaan ole paljon enää kysyttävää!]

16.05 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset haluavat, että tästä aihealueesta keskustellaan, jotta oikeasti ymmärretään, missä mennään. Lähtökohtana täytyy ymmärtää, että kaikki maailman valtiot — kaikki maailman valtiot ja niiden hallitukset — torjuvat työperäistä maahanmuuttoa hyvin pitkälti. Jos rajat teoriassa aukaistaisiin ja vaikkapa kiinalaiset työntekijät päästettäisiin tänne, niin he voisivat tulla ja korvata suuren osan kalliimmasta työvoimastamme. Työperäisen maahanmuuton hillintä on ehdottoman tärkeää kansantalouden näkökulmasta. Työperäinen maahanmuutto on suotavaa pienemmissä määrin esimerkiksi kausityöntekijöiksi tai silloin, kun jonkun erityisalan asiantuntijoista on pulaa, ja näiden osalta Suomen lainsäädännössä ei välttämättä ole ongelmaa, vaan on resurssikysymys, kuinka nopeasti vaikka Maahanmuuttovirasto käsittelee hakemuksia.

Kuitenkin meidän pitää koulutuksella pystyä ohjaamaan sitten taas työvoimapula-alojen koulutusta ja saada niille suomalaista työvoimaa. Perussuomalaisille tässä on kysymys siitä, [Puhemies koputtaa] tekeekö hallitus niin, että se priorisoi ensin suomalaisen työvoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2019 vp

man, sitten tämän koko EU-alueen työvoiman ja vasta sitten kolmansien maiden työvoiman. Teettekö te oikeasti näin mielestänne?

16.07 Työministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kunioitamme suomalaista työtä ja suomalaisia työntekijöitä ja haluamme, että yhä useampi suomalainen pääsee osallistumaan töihin. Me haluamme lisätä osallisuutta niille, jotka eivät ole tällä hetkellä työmarkkinoilla, ja niiden osaamista, jotka jo ovat täällä.

On väärinkäsitys, etteivätkö valtiot kilpailisi osaajista suorastaan verisesti ympäri maailmaa. Esimerkiksi Kanada, jossa maahanmuutto on erittäin hallittua, tavoittelee 300 000:ta maahanmuuttajaa joka vuosi. Suomi on yksi kilpailija tässä joukossa, jotta me saamme tänne erityisosaajia ja opiskelijoita suomalaisiin yliopistoihin. Ja kun he ovat tulleet tänne opiskelemaan, valmistuneet, mahdollisesti perustavat perhettä, niin meidän pitää tehdä kaikkemme sen eteen, että he myöskin saavat rakentaa Suomen valtiota, [Sebastian Tynkkysen välihuuto] ja siksi heille on lisätty oleskelulupa Suomeen. Me tarvitsemme tänne jokaisen ammattilaisen rakentamaan Suomea, tekemään työtä ja perustamaan perheen. [Sebastian Tynkkynen: Priorisointteko te suomalaisia?]

16.08 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! [Eduskunnasta: Puhemies!] Suomessa jo olevien maahanmuuttajien työllisyysaste on erittäin heikko, ja tämä ongelma ei kosketa ainoastaan humanitaarisin perustein maahan tulleita vaan myös heikosti koulutettujen työperäistä maahanmuuttoa kehitysmaista. Kehitysmaalaisten kannattaa ottaa vastaan työ millä tahansa palkalla, koska se on keino saada oleskelulupa ja se takaa pääsyn suomalaisen sosiaaliturvan piiriin.

Mutta alipalkkatut siivoojat ja keittiötyöntekijät eivät pysty elättämään edes itseään, puhumattakaan siitä, että he kohentaisivat julkista taloutta. Päinvastoin heidän toimeentulonsa muodostuu suurelta osin tai pääosin tulonsiirroista. Ulkomaalaisten osuus toimeentulo- ja asumistukiasiakkaista kasvaa koko ajan. Arvoisa hallitus, jos suorittavan työn tekijöistä on pulaa, eikö olisi aiheellista työllistää täällä jo olevat ulkomaalaiset ja suomalaiset sen sijaan, että haalitaan sosiaaliturvan asiakkaita lisää ulkomailta?

16.09 Työministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Halla-ahon täytyisi nyt päättää, onko ongelma se, että täällä olevat ulkomaalaiset ovat työttöminä, vai se, että he ovat työssä [Jussi Halla-ahon välihuuto] liian pienellä palkalla. Jompikumpi näistä on totta. Haluatteko te ja haluaako tämä sali, että Suomessa olevat ulkomaalaiset pääsevät osaksi tätä yhteiskuntaa, [Eduskunnasta: Kyllä!] osallisiksi työhön? [Jussi Halla-aho: Sellaiseen työhön, jolla elää!] Silloin se, että heidät kotoutetaan tähän maahan entistä tehokkaammin, on äärimmäisen tärkeää. Siksi tämä hallitus on satsannut kotouttamiskoulutukseen ja kotouttamiseen seuraavassa budjetissa 11 miljoonaa euroa. Tämä on merkittävä panostus ja kädenojennus siihen suuntaan, että me haluamme, että kaikki, jotka Suomeen ovat tulleet, ovat osana tätä yhteiskuntaa ihonväriin, taustaan ja varallisuuteen katsomatta. Jos olette tästä samaa mieltä, että kaikille tämä kuuluu ja silloin meillä myöskin sopu tässä yhteiskunnassa säilyy, niin ollaan tässä samassa rintamassa: kotoutetaan täällä olevat ihmiset.

16.10 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suosittelisin, että perussuomalaisten eduskuntaryhmä tekisi vierailun vaikka marjatilalle tai turkistarhalle ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2019 vp

kysyisi sieltä, kuinka helppoa sinne on saada kotimaista työvoimaa. [Välihuutoja perussuomalaisien ryhmästä] Aika monesta teollisuuslaitoksesta saa myös saman vastauksen, ja on aika monta sellaista teollisuusyritystä, jossa suomalaisten työpaikat turvataan nimenomaan sillä, että siellä osa työvoimasta on ulkomaista, ja he saavat aivan saman palkan kuin suomalaisetkin.

Mutta haluan kysyä hallitukselta myöskin: Juuri oli esimerkiksi Urjalassa tapaus, jossa ukrainalainen työntekijä oli ollut maatalossa töissä kaksi vuotta, kun siinä oli alueellinen poikkeus saatavuusharkinnasta, ja sitten hän halusi mennä töihin metalliyritykseen, joka oli pitkään hakenut työntekijää, ja hänellä oli metallialan kokemusta. Hänen työlupansa ei myönnetty, ja hän joutui palaamaan Ukrainaan. Ei kai tämä asia näin voi olla? Mitä te aiotte tehdä, että ulkomaista työvoimaa saadaan paremmin työvoimapula-aloille?

16.11 Työministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä ensimmäisessä puheenvuorossani totesin, ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttö ja alipalkkaus on aito ongelma ja siihen hallitus on halunnut puuttua. Samaan aikaan on käynyt ilmi, kun tutkitaan tarkemmin näitä riiston elementtejä, että riippuvuus siitä yhdestä työntajasta, jolla on käsissään tämän työntekijän oleskelu- ja työlupa, on liiallista. Meidän täytyy pystyä katsomaan niitä vaihtoehtoja, joissa alan vaihtaminen tai muu aito, todennettava työllisyys on se tapa, jolla ihminen välttyy ihmiskaupan tapaisilta taikka kiristyksen tapaisen työsyrynnän kaltaisilta olosuhteilta, jos meillä on aito halu auttaa kaikkia ihmisiä, jotka täällä Suomessa ovat.

16.12 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni ministeri on hyvin kuvannut sitä tilannetta ja niitä ongelmia, mitä meillä on, ja on oikein, että meillä esimerkiksi jo tässä maassa olevien pakolaisten suhteen käytetään osaamiskartoituksia ja siihen on panostettu, jotta täällä olevia ihmisiä saadaan paremmin töihin. Mutta kysyisin siitä, jos työvoimaa käytetään väärin: Meillä on EU:n sisällä vapaa liikkuvuus, jolloin meillä ei ole harkintaa, ja myös nämä ihmiset tulevat väärinkäytetyiksi silloin jos he eivät tunne suomalaista työlainsäädäntöä tai heillä on joku muu sellainen tausta, joka vaikeuttaa. Onko hallitus aktiivinen esimerkiksi lähetettyjen työntekijöiden direktiivin suhteen? Käsittääkseni tässäkin salissa on ihmisiä, jotka sitä vastustivat, mutta se kuitenkin on yksi väline, jolla pyritään turvaamaan se, että työehdot ovat samat kaikille maassa työskenteleville. Entä mitä voisivat olla ne sanktiot, koska liian usein on niin, että työvoimaa käytetään väärin mutta se hyöty on suurempi kuin ne sanktiot, jotka siitä seuraavat? Ja kolmas asia: panostetaanhan työsuojeluun riittävästi?

16.13 Työministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Filatov kiinnitti huomiota äärimmäisen tärkeään asiaan. Lähetettyjen työntekijöiden direktiivi on sinänsä hyväksytty, mutta siihen liittyy vielä monenlaisia tulkinnallisia epäselvyyksiä, jotka täytyy ehdottomasti ratkaista sillä tavoin, että se on työntekijän suojelun mukaista. Tässä yhteydessä todellakin on tärkeää, että lähetetyille työntekijöille on olemassa yhteiset pelisäännöt, joita muun muassa edustaja Halla-aho aikanaan vastusti. Työsuojelu on äärimmäisen tärkeä asia, ja siihen luonnollisestikin panostamme, mutta juuri tätä valvontaa, jota eri liitot ovat pystyneet harjoittamaan, täytyy kannattaa ja lisäksi nostaa keskustelu siitä, olisiko joukkokanneoikeudelle vihdoinkin sijaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2019 vp

Ylipäätään kun ajatellaan maahanmuuttoa ja siihen liittyviä kysymyksiä, suhtautuminen siihen jakautuu kahteen ihmisryhmään: on katsastusmiehiä ja on korjausmiehiä. Katsastusmiehet kyllä löytävät kaikki ongelmat, mutta korjausmiehet pyrkivät ratkaisemaan ne.

16.15 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toivoisin kyllä, että perussuomalaiset eläytyisivät tässä suomalaisen yrittäjän asemaan — siis sen suomalaisen metallialan perheyrittäjän asemaan, joka ei yrityksistä huolimatta, vaikka haluaisi työllistää suomalaisia osaajia, saa yhtään hakemuksia vaan joutuu hakemaan sitä työvoimaa sitten ulkomailta. Näin on tapahtunut tilanteessa, jossa alueella on paljon ammatillista koulutusta tarjolla, jossa alueella on kortistossa paljon sen alan osaajia. Siitä huolimatta ei tule yhtään työhakemuksia. [Ben Zyskowitz: Missä vika?] Totta kai voi olla näin, että nämä osaajat, jotka ovat sillä alueella työttöminä, eivät ole välttämättä työkykyisiä, vaikka ovatkin siellä TE-toimiston listoilla. Kysyisinkin hallitukselta: mitä voimme tehdä sen eteen, että aidosti ne ihmiset, jotka eivät ole työkykyisiä, pääsisivät oikeiden palvelujen piiriin ja saisivat sitä tukea, kenties pääsisivät kuntouttavaan työtoimintaan, nykyistä paremmin?

16.16 Työministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on monenlaisia toimia, joilla pyrimme lisäämään osatyökykyisten osallistumista työelämään.

Palkkatuki on yksi käytännön tapa auttaa sekä osatyökykyisiä että heitä, jotka kokevat ikä syrjintää, mukaan työelämään. On todella sydäntäsärkevää, että saan päivittäin viestejä yli 55-vuotiailta työnhakijoilta, joiden kokemuksesta ja osaamisesta ei arvosteta, he eivät pääse edes haastatteluihin.

Lisäksi olemme valmistelemassa ja käynnistäneetkin jo työkykyohjelman yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa, ja sillä myöskin varmistamme sen, että ihmisten työkyky tulee paremmin huomioon otetuksi.

TE-toimistoissa on lisätty sen joukon määrää, jotka ovat työhön valmentavia ja työhön auttavia asiantuntijoita, niin että myöskin yrityksiä autetaan vastaanottamaan ihmisiä, jotka ovat osatyökykyisiä tai vammaisia, sillä TE-kirjaimet tarkoittavat sitä, että olemme sekä työnhakijoiden että työnantajien apuna.

16.17 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän päivän Suomessa tilanne on se, että jos meillä ei olisi ollut työperäistä maahanmuuttoa, niin meillä jäisi moni vanhus hoitamatta, meillä jäisi puutarhataloudessa monet työt tekemättä, joukkoliikenteessä autot ajamatta, Turun telakalla laivat rakentamatta ja niin edelleen. [Välihuutoja]

Minusta on väärin sotkea termejä keskenään. Maahanmuutto pitää sisällään sekä työperäisen maahanmuuton että turvapaikkapolitiikan, ja näitä ei saa sotkea keskenään. [Välihuutoja] Mutta mitä tulee turvapaikkapolitiikkaan ja työlupiin, niin haluaisin kysyä sisäministeri Ohisalolta: Kun pääministeri on aikaisemmin väläytellyt sitä mahdollisuutta, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saanut voi saada työluvan, ja tekin olette pohtinut sen tapaista, niin ei kai näin vain olla tekemässä? [Välihuutoja] Ei kai tämä ole valmistelussa? Nimittäin se murentaisi uskottavuuden meidän turvapaikkapolitiikalta, jos pitkän oikeusprosessin päätteeksi kielteisen turvapaikkapäätöksen saanut voisi saada työluvan. Se ei ole oikein, eikä niin pidä tehdä. [Välihuutoja]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2019 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Harakka. [Hälinää] — Kuunnellaan vastaus. [Puhemies koputtaa]

16.18 Työministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Epäilemättä ministeri Ohisalo vastaa omalta osaltaan, mutta haluan todeta, arvoisa puhemies, juuri tämän saman, että on tärkeää erottaa työntekijöiden maahanmuutto ja humanitaarinen maahanmuutto. Juuri sen tähden hallitusohjelmassa on sovittu, että työntekijöiden maahanmuutto siirtyy sisäministeriöltä työ- ja elinkeinoministeriölle niin, että tämä koko ketju — jossa ulkomailla esitetään ja haetaan työvoimaa tarpeen mukaan, sen harkinnan mukaan, mitä Suomessa tehdään — myöskin työlupaprosessiin ja työpaikoille asti olisi mahdollisimman sujuva. Se lupaus, että neljä kuukautta, joka on tällä hetkellä voimassa työlupien käsittelyssä, kutistuisi yhteen kuukauteen, on erittäin kunnianhimoinen lupaus, ja siitä haluamme pitää kiinni, jotta Suomessa riittää osaajia ja asiantuntijoita jatkossakin. Nyt valitettavasti meillä on Migrissä sellainen pullonkaula, että työlupaa saattaa joutua odottamaan pitkälti toista vuotta, ja tämä on tilanne, jonka haluamme korjata mahdollisimman nopeasti. [Leena Meri: Ei tullut vastausta!]

16.19 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvon puhemies! Kiitokset edustaja Orvolle kysymyksestä. Entisenä sisäministerinä epäilemättä tiedät sen, että eurooppalaiset sisäministerit yhdessä käyvät niitä keskusteluja, joissa pohditaan myös laillisia reittejä Eurooppaan. Eli se, että ihmiset riskeeraavat henkensä päästäkseen tänne: paikoin kyseessä ovat turvapaikkaprosessit, mutta meidän on yhdessä mietittävä, miten työn saaminen, työluvan saaminen tässäkin yhteiskunnassa on helpompaa. Tämä hallitus on budjetissaan panostanut ulkoministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön ja sisäministeriön resursseihin, jotta ne ihmiset, jotka täällä ovat, ovat saaneet työtä, mahdollisesti oppineet kielen, löytäneet perheen, ystäviä, voivat täällä jatkaa sitä työntekoa.

Eilisessä salikeskustelussa sisäministeriön budjetista nousi erittäin hyviä kommentteja siitä, emmekö todella halua, että Suomen työllisyysaste nousee. Ihan jokainen, joka täällä töitä tekee, on tärkeä työntekijä meille. [Perussuomalaisten ryhmästä: Vastatkaa kysymykseen!] Hallitusohjelmassa on kirjaus, jonka mukaan kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille etsimme keinoja saada oleskelulupa työn perusteella. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Se on hallitusohjelmakirjaus, ja siihen olemme yhdessä sitoutuneet.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Kuunnellaan vastaus aina loppuun ja sitten kysytään yksi kerrallaan.

16.21 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelliseen huomautus, että viime hallituskauden loppupuolella nimenomaan kokoomus sisäministeriensä johdolla ajoi tätä samaa politiikkaa, jonka hallitus nyt vie loppuun. [Kokoomuksen ryhmästä: Ei pidä paikkaansa!] Voitte googlata asiasta uutisia, löytyy hyvin helposti.

Viime päivinä on kerrottu mediassa ulkomaalaisten alipalkkauksen laajuudesta Suomessa. Ravintola- ja rakennusalan tarkastuksissa avi on löytänyt huomautettavaa palkoissa 60 prosentissa tarkastuksia. Asia koskee myös niin sanottuja erityisasiantuntijoita eli esimerkiksi intialaisia koodareita.

SAK:n, avin ja Rikosuhripäivystyksen edustajat sanoivat aamulla radiossa pelkäävänsä varjoyhteiskunnan syntymistä. Perussuomalaiset ovat puhuneet tästä kauan. Me olemme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2019 vp

erittäin yrittäjämysteinen puolue, kuten äsken gallupissakin todettiin. [Antti Kurvisen välihuuto] Huomauttaisin, että kustannukset, joita halpatyömaahanmuuton käyttäminen aiheuttaa, kasautuvat myös yrittäjille, kaikille veronmaksajille. On julkisen talouden ja kaikkien suomalaisten etu, että työmarkkinoilla maksetaan kelvollisia palkkoja, joilla tulee toimeen ilman [Puhemies koputtaa] sosiaaliturvaa sekä noudatetaan työehtoja.

Mitä hallitus aikoo tehdä palauttaakseen työmarkkinoillemme turvalliset ja vakaat olot?

16.22 Työministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kylä jo vastannut tähän kysymykseen ja olen edelleen vähän ihmeissäni, onko todella näin, että silloin, kun perussuomalaiset olivat hallituksessa, tällaista ilmiötä, ulkomaalaisten alipalkkausta, ei ilmennyt Suomessa.

Nyt on tosiasia näin, että alipalkkauksen kielto, kuten juuri tässä äsken kuvasin, on sellainen matalan kynnyksen tapa lähestyä sellaisia ongelmia, joita on ilmennyt esimerkiksi nepalilaisten kokkien riistossa. He olivat olleet yhteydessä Rikosuhripäivystyksen ihmiskaupan uhrien auttamistyöhön, mutta on ilmiselvää, että poliisien resurssit näissä räikeimmissä tapauksissa eivät ole riittäviä. Työministeriön edustajat ovat tavanneet heitä sekä heidän suomalaista avustajaansa, ja epäkohdat ovat vielä vahvistuneet.

Näin ollen on tärkeää se, että tartumme näihin ongelmiin työpaikoilla, kuten on juuri tehty, ja juuri se täällä vahvistuu. Sadat työpaikat ovat joutuneet saartoon, ja näitä ilmiöitä on löydetty. Tällä tavoin pääsemme perkaamaan itse tätä ilmiötä.

Kuten sanoin, voi löytää ongelmia mutta voi löytää myös ratkaisuja.

16.23 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkuperäinen kysymys koski halpatyövoiman käyttöä, ja tämä huoli on aivan oikea. Ei voi olla niin, että tänne Suomeen tullaan tekemään muita halvemmilla työehdoilla töitä ja asetetaan samalla täällä olevat yritykset heikompaan kilpailutilanteeseen. Suurin osa tästähän tapahtuu EU-alueen sisällä. Esimerkiksi Puolasta on lähtenyt lähes puoli miljoonaa työntekijää muille maille. Mutta juuri tämän vuoksi itse asiassa EU:ssa on hyväksytty direktiivi, joka estää halpatyövoimalla keinottelun, joka velvoittaa, että pitää maksaa samasta työstä sama palkka.

Arvoisa puhemies! Tätä vastustivat juuri ne maat, joista työvoimaa on lähtenyt liikkeelle — Puola, Latvia, Liettua ja Unkari — arvoisa puhemies, ja myös perussuomalaisten puheenjohtaja Jussi Halla-aho. [Välihuutoja] Huoli on oikea, mutta perussuomalaisten puheenjohtaja Jussi Halla-aho vastusti tätä halpatyövoiman keinottelun kuriin laittamista. Ruohonen-Lerner [Puhemies koputtaa] sentään älysi äänestää tyhjää.

Arvoisa puhemies! [Puhemies: Aika!] Koska alipalkkaus laitetaan kuriin? Sitäkään eivät perussuomalaiset saaneet aikaiseksi. [Eduskunnasta: Mitäs te kysytte ministeriltä?]

16.25 Työministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Alipalkkauksen kriminalisointi on valmistelussa, ja se tuodaan hallituksen esityksenä eduskuntaan mahdollisimman nopeasti. Uskon, että se saa koko tämän salin lämpimän kannatuksen.

Siirtääkseni tätä asiaa ehkä hiukan rakentavammalle uralle voin todeta sen, että tärkeä tapa vastata tähän osaajapulaan on lisätä täsmäkoulutusta, muuntokoulutusta, ja sitä yhdessä ministeri Anderssonin kanssa olemme merkittävästi tässä lisäämässä. Sillä tavoin pyrimme vastaamaan ongelmiin niillä kaikilla alueilla ja aloilla, joiden kasvun ja investointien esteenä jo on se, että osaajia ei ole saatavilla. Huolehdimme siitä, että kaikkialla Suomessa on entistä paremmin tarjolla sellaista koulutusta, joka entistä nopeammin reagoi yri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2019 vp

tysten kasvaviin tarpeisiin. Se on meidän tärkeä tehtävämme, ja tähän olemme valmiit panostamaan aivan kunnolliset resurssit välittömästi.

16.26 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä nyt on sekä sosiaalidemokraateilla että keskustalla ollut lempipuheenaihe, tämä lähetettyjä työntekijöitä koskeva direktiivi [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Aivan!] ja sen muutos vuonna 2018. Tämä direktiivin muutos ei aiheuttanut lainsäädännöllisiä muutoksia Suomessa, jossa tätä asiaa säädellään kansallisella lainsäädännöllä. [Välihuutoja]

Sekä hallituspuolueet että kokoomus kauhistelevat työvoimapulaa ja osaajien tarvetta. Tämä on täysin absurdia keskustelua tilanteessa, jossa Suomessa ensinnäkin on satojatuhanasia työttömiä ja toiseksi me olemme osa puolen miljardin asukkaan EU- ja Eta-alueetta. Onko oikeasti niin, että kaikki Suomen tarvitsemat erityisosaajat ovat Nigeriassa tai Bangladeshissa? Puolen miljardin asukkaan EU- ja Eta-alueelta ei löydy tänne työvoimaa. Tämä on aivan kummallinen ongelma.

Ministeri Harakka, joitakin ulkomaisen työvoiman väärinkäyttöön liittyviä asioita voidaan kontrolloida valvonnalla, mutta kaikkia ei voida, [Puhemies koputtaa] esimerkiksi ei niitä tapauksia, joissa täällä oleva ulkomaalaistaustainen yrittäjä tuo sukulaisensa [Puhemies koputtaa] omaan firmaansa töihin ja maksaa hänelle nimellisesti kyllä palkkaa mutta työntekijä maksaa osan siitä käteisellä työnantajalle takaisin.

16.27 Työministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Tässä ei ollut edes näön vuoksi mitään kysymystä. Tässä oli pelkkä väittämä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Voitte kommentoida!]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Mennään seuraavaan kysymykseen, jos ei ole vastausta.

Vastaan mielelläni kyllä kysymykseen. [Naurua] — Olen jo kertonut teille, että tämä hallitus on ensimmäisenä puuttumassa tähän alipalkkaukseen. Ja luulisi, että se on juuri se keino, jolla kuvaamanne kaltaiset epäkohdat saadaan hoidettua. Jos teille tällainen ratkaisu ei kelpaa vaan haluatte mieluummin ylläpitää sellaisia olosuhteita, jotka tuovat teille mahdollisesti lisää kannatusta, niin se on teidän häpeänne.

16.28 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Harakka, kysyn teiltä: mainitsitte tässä hetki sitten alipalkkauksen kriminalisoinnin, niin varmaan jossain vaiheessa kerrotte, mikä on se raja, minkä alle kriminalisoidaan. En pidä tästä hengitystä sitä odottaessa.

Arvoisa ministeri Ohisalo! Te siis kerrotte kirkkailla silmillä Suomen kansalle, että Suomi näyttää esimerkkiä maailmalle kannustamalla rikollisten palkkaamista työmarkkinoillemme. Onko näin?

16.29 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei ole näin. [Naurua]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2019 vp

16.29 Työministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Yhtä lyhyt vastaus siihen, mikä on alipalkkauksen raja: se on voimassa oleva työehtosopimus, jota Suomessa tulee noudattaa. [Välihuutoja]

16.29 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työvoimapulalla on peloteltu ainakin viimeiset 30 vuotta. Sen varjolla Suomeen halutaan halvempaa työvoimaa. Vaikka koko EU:n työvoimareservi on käytössä, sekään ei teille riitä. Työmarkkinat eivät toimi, jos yli puolen miljoonan suomalaisen työnhakijan keskuudesta ei löydetä tekijää. Jos ulkomaalaiset syrjäyttävät samat taidot omaavat suomalaiset, on työllisyyspolitiikka epäonnistunut. Mikäli suomalaisilla ei ole tarvittavia taitoja, on koulutuspolitiikka epäonnistunut. On puututtava ongelmiin, joiden vuoksi suomalaiset eivät työllisty aloille, joille tarvitaan työvoimaa. Työnteon on oltava suomalaisille kannattavaa ja houkuttelevaa. Arvoisa puhemies, miten hallitus aikoo aidosti puuttua suomalaisten työllistymisen esteisiin ja parantaa kotimaisen työvoiman saatavuutta?

16.30 Työministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on pulaa osaavasta työvoimasta. Tämä on tosiasia. Suomen työväliytyksen yli satavuotisen tilastoinnin historiassa ei ole koskaan ollut niin paljon avoimia työpaikkoja kuin on tällä hetkellä. Ja meillä on samaan aikaan tavoitteena nostaa työllisyyttä ja meillä on kuitenkin työttömyyttä Suomessa. Tämä on sellainen niin sanottu kohtaanto-ongelma, tämä on sellainen epäsuhta ja ristiriitainen tilanne, joka pitää pystyä ratkaisemaan, ja meillä ei tästä ole paljonkaan kokemusta.

Kuvailin tässä juuri niitä tärkeimpiä tapoja, joilla pyrimme ministeri Anderssonin kanssa nopeasti saamaan liikkeelle sellaista koulutusta, joka vastaisi niillä aloilla ja alueilla siihen yritysten kokemaan kipeään tarpeeseen niin että koulutustarve tulee nimenomaan yrityksiltä, siitä kysynnästä, jota he välittömästi tässä ja nyt tarvitsevat.

Ja meidän täytyy pystyä lisäämään ja parantamaan sitä ennakointia, [Puhemies koputtaa] jolla pystymme etukäteen tietämään, [Puhemies: Aika!] millä aloilla ja alueilla tarvitaan lisää työvoimaa.

16.31 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten kollega Harakka tässä on tuonut esille, suomalaisen työmarkkinoiden ristiriitaisuuksia tällä hetkellä on tosiaan se, että meillä on samanaikaisesti ennätyksellinen määrä avoimena olevia työpaikkoja, osaajapulaa, ja samanaikaisesti liian korkea työttömyys.

Meillä on yhtäaikaaisesti Suomessa tilanne, jossa osaamisvaatimukset työelämässä kasvavat — se näkyy alalla kuin alalla, ammatissa kuin ammatissa — ja samanaikaisesti suomalaisten koulutustason nousu on pysähtynyt. Ja tällä hetkellä näyttää siltä, että 70-luvun loppupuolella syntyneet ovat jäämässä tämän maan koulutetuimmaksi sukupolveksi. Siksi tämä hallitus tekee mittavia panostuksia koulutukseen, niin ammatilliseen koulutukseen kuin perusopetuksen puolelle, mutta myöskin niitä panostuksia, joilla voidaan huolehtia siitä, että me pystymme nykyistä paremmin vastaamaan siihen osaajapulaan, mitä suomalaisissa yrityksissä on, nopeilla toimilla täydennys- ja muuntokoulutukseen sekä isolla jatkuvan oppimisen uudistuksella, [Puhemies koputtaa] jolla on tarkoitus huolehtia kaikkien työntekijöiden nykyistä paremmista mahdollisuuksista [Puhemies: Aika!] päivittää omaa osaamistaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2019 vp

16.32 Elinkeinoministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos oppositiolla on epäilyksiä luottamisesta hallitukseen, niin toivoisin, että voisitte luottaa yrittäjiin, jotka tämän asian parissa ovat ja jatkuvasti miettivät sitä, kuinka he voisivat saada työvoimaa.

Juuri julkaistun yritysbarometrin mukaan yksi suurimmista ongelmista on nimenomaan työvoiman saatavuus, ja siksi tästä asiasta on syytä käydä keskustelua sen suhteen, kuinka voimme helpottaa paitsi kotimaisen työvoiman kohtaanto-ongelmaa myös sitä, että asiantuntijoita saadaan tähän maahan nopeasti rekryttyä. Tämä sama kysymys on ollut esillä myös aikaisempina vaalikausina, ja totta kai meidän kannattaa saada ne huippuspesialistit Suomeen eikä jonnekin muualle. Mutta samalla lailla on tärkeää, että yritykset ympäri tämän maan saavat työvoimaa, tällä hetkellä he eivät saa. Vai toivovatko perussuomalaiset, että nämä firmat lähtevät jonnekin muualle? Toivottavasti eivät. Me kaikki [Puhemies koputtaa] olemme huolissamme kotimaisesta työllisyydestä, ja siksi on tärkeää, että ihmiset voivat työllistyä nimenomaan tähän maahan.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Aistin, että täällä on tarvetta vielä lisäkysymyksiin.

16.34 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ministeri Harakka äsken kertoi aivan oikein sen faktan, että työvoimapula on tosiasia — samalla hän itse asiassa todisti myös sen faktan, että Rinteen hallituksen kysyntäelvytys ei työttömyyttä ja työllisyysastetta hoida, vaan tarvitaan rakenteellisia työttömyyden tasoa laskevia toimia ennen kaikkea ja sen lisäksi toki mahdollisuutta myös työvoimapula-aloille palkata asiallisesti töihin tulevia ulkomailta. Kun olette saatavuusharkinnan osalta todenneet, että siitä tehdään sujuva valtakunnallinen prosessi — ja sujuvaksi nämä täytyykin saada — mitä se tarkoittaa verrattuna nykykäytäntöön?

Toinen puoli: Ministeri Ohisalo, lyhyesti totesitte, että olette jotenkin nyt etsimässä uutta keinoa kielteisen päätöksen saaneiden — siis laittomasti Suomessa vielä oleskelevien — työlupien sujuvoittamiseksi. Kun tiedämme nykyisen ulkomaalaislain rakenteen, niin tarkoittaako tämä sitä, että työlupia voisi saada ilman voimassa olevaa passia, vai millä tavalla aiotte nyt raottaa? Se olisi mielestäni kyllä aika vaarallinen esitys, että ilman asiallista henkilön taustojen selvittämistä — tietenkin pitää lisäksi selvittää aina työehtosopimuksen taso ja työnantajan taustat, kuten kaikissa työluissa... Mitä oikeastaan tarkoittatte tällä, että nykylainsäädäntöä muutettaisiin näiden kielteisen päätöksen saaneiden osalta? Oletteko oikeasti tekemässä tällaisen esityksen?

16.35 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvon puhemies! Kiitos edustaja Mykkäselle kysymyksestä. Kuten sanoin, hallitusohjelmasta tällainen kirjaus löytyy. Hallitus yhdessä selvittää, mitkä ne mahdollisuudet ovat. Usein kyse on nimenomaan siitä, että matkustusasiakirja näiltä ihmisiltä puuttuu, ja nyt mietimme, millaisia keinoja siihen löydämme. Muukalaispassista käydään keskustelua toki. Ylipäättään kyse on siitä, että — kuten tässä on moneen kertaan sanottu — Suomi tarvitsee lisää työntekijöitä. Syntyvyys laskee, väestö ikääntyy. Me tarvitsemme veronmaksajia. Jos nämä ihmiset ovat saaneet työpaikan tässä yhteiskunnassa — mikä ei ole kovin helppoa aina — ja jos he ovat opineet kieltä, miksi he eivät voisi täällä sitten työskennellä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2019 vp

16.36 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itsekin kiinnitin huomiota siihen, että te, ministeri Ohisalo, kerroitte, että hallitus tällaista valmistelisi, että kielteisen turvapaikan saaneet voisivat ikään kuin saada toisen kaistan oleskeluluvan saamiseksi. Itse asiassa tähän on tälläkin hetkellä mahdollista, että henkilö voi hakea sitten työperäistä oleskelulupaa, mutta jäin miettimään, mikä on nyt sitten tämä uusi kaista ja millä tavalla te huolehditte siitä, että kuitenkin nämä kaksi maahanmuuton osa-aluetta pysyvät toisistaan erillisinä, niin kuin täällä toisaalta hallitus on vakuuttanut. Eli millä tavalla te varmistatte sen, että tämä turvapaikkaprosessi, jossa päätetään, saako tämä henkilö oleskelulupaa vai ei, ei turhennu tämän kakkoskaistan takia? [Kokoomuksen ryhmästä: Se on vähän kuin ohituskaista!]

16.37 **Sisäministeri Maria Ohisalo** (vastauspuheenvuoro): Arvon puhemies! Kiitokset edustaja Räsäselä kysymyksestä. Tässä salissa on useaan otteeseen todettu se hallitusohjelman yhteinen linjaus, että ylipäätään tämä koko turvapaikkapolitiikka täytyy laittaa niin kuntoon, että ei tule sitä tarvetta sille, että ihmiset uudestaan ja uudestaan hakevat turvapaikkaa, [Välihuutoja oikealta] koska jossain käsittelyvaiheessa ihmiset eivät ole saaneet kunnon käsittelyä sille asialleen. Tässä oikeusministeri Henrikssonin hallinnonalan alla oikeusapu-uudistus on asia, joka etenee. On monia uudistuksia, joita täytyy tehdä: täytyy varmistaa tulkkien laatu ja valitusaikojen normaali pituus. On selvää, että on erikseen työlupaprosessi ja on turvapaikkaprosessi. Ei näitä ole tarkoitus sekoittaa, mutta täytyy katsoa ne tilanteet, joissa ihmiset ovat täällä jo työllistyneet, ja miettiä uudestaan se tilanne. [Päivi Räsänen: Sehän on mahdollista jo tällä hetkellä!] Ei siitä ole hyötyä kenellekään, että ihmiset ehkä odottavat uudestaan ja uudestaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.